

ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

О. О. Прохоренко, к. психол. н.

Розвиток системи загальної середньої освіти є складним і неперервним процесом, який має свої чинники, зміст і наслідки.

Вважаємо, що зовнішні та внутрішні чинники розвитку загальної середньої освіти доцільно розглядати диференційовано. Такий підхід до розгляду їх, на нашу думку, забезпечує комплексність прогнозу розвитку загальної середньої освіти. Диференціація означених вище чинників також цілковито відповідатиме положенням теорії соціального прогнозування, за яким одним з обов'язкових початкових етапів прогностичного дослідження є визначення прогнозного фону (суттєвих умов зовнішнього середовища об'єкта прогнозування; сукупності явищ і процесів, які є зовнішніми щодо цього об'єкта, але здійснюють на нього помітний вплив). У науковій літературі з соціального прогнозування традиційно виділяється сім головних компонентів прогнозного фону: науково-технічний, економічний, демографічний, соціологічний, соціокультурний, організаційно-політичний, міжнародний. Виходячи з аналізу цих компонентів прогнозного фону розвитку загальної середньої освіти на сучасному етапі можна виокремити найважливіші зовнішні чинники розвитку означеного об'єкта прогнозування.

Таким чином, до головних зовнішніх чинників розвитку системи загальної середньої освіти можна зарахувати такі: розвиток науки загалом і педагогічних та психологічних наук зокрема, створення й поширення нових інформаційно-комунікаційних технологій і технічних засобів, які можуть мати освітнє призначення, якість підготовки майбутніх учителів і керівників, стан економіки, від якого залежить капіталовкладення в освіту та фінансування державних закладів системи загальної середньої освіти, приватні інвестиції в недержавні загальноосвітні навчальні заклади, народжуваність і, як наслідок, зростання або зменшення учнівського контингенту початкової, основної та старшої шкіл, ставлення та очікування населення, передусім батьків, до діяльності закладів системи загальної середньої освіти, розвиток нормативно-правової бази загальної середньої освіти, демократизація, становлення механізмів громадсько-державного управління загальноосвітніми навчальними закладами, міжнародне співробітництво у сфері загальної середньої освіти, освітня мобільність учнів (навчання в зарубіжних школах).

До основних внутрішніх чинників розвитку системи загальної середньої освіти можна зарахувати такі: інноваційну освітню діяльність педагогічних працівників та адміністрації закладів загальної середньої освіти, науково-методичну (методичну) роботу в означених закладах, фандрайзінг (самостійний пошук і здобуття школами фінансових ресурсів), діяльність педагогічних колективів загальноосвітніх навчальних закладів щодо становлення зв'язків з громадськістю та соціального партнерства.

Зрозуміло, що цей перелік чинників може й повинен доповнюватися й уточнюватися, а кожен з указаних чинників може стати предметом окремого дослідження.